

Brugerrådet for Naturstyrelsen Søhøjlandet

Søhøjlandet
J.nr. NST-210-00052
Ref. TOB
Den 15. august 2019

Referat af møde i brugerrådet for Naturstyrelsen Søhøjlandet 26. juni 2019

Tilstedeværende:

Stine Rytter Bengtsson, Aarhus Kommune
Bo Karlshøj Riis, Horsens Kommune
Jesper Hahn-Pedersen, Ikast-Brande Kommune
John Balle Jensen, Friluftsrådet
Ingolf Gribsholt, Danmarks Naturfredningsforening
Bo Ryge Sørensen, Dansk Ornitologisk Forening
Erik Skovgaard Knudsen, Danmarks Idrætsforbund
Hans A. Pedersen, Brosamarbejdet
Søren Møller, Folkevalgt fra NST-MJY's brugerråd
Nina Rosendahl Larsen, Praktikant Naturstyrelsen
Anders Busse, Specialkonsulent Naturstyrelsen
Søren Hald, Skovrider Naturstyrelsen
Torben Bøgeskov, Naturcenterleder Naturstyrelsen (ref.)

Der var afbud fra:

Inger Nysum Astrup, Skanderborg Kommune
Merete Johanssen, Odder Kommune
Bjarne Manstrup, Samsø Kommune
Benny Pedersen, Friluftsrådet
Norbert Ravnsbæk, Danmarks Jægerforbund
Kirsten Kruckow, Landboforeningen Midtjylland
Søren Jørgensen, Folkevalgt fra NST-MJY's brugerråd

Fraværende:

Kristian Nielsen, Silkeborg Kommune
Mads Fauersholt Hagel, Silkeborg Kommune
Tatjana Stenvad, Silkeborg Kommune
Hans Schougaard, Danmarks Jægerforbund

Ad. 1. Velkomst og præsentationsrunde.

Søren Hald bød velkommen til det første møde i brugerrådet i det nye Naturstyrelsen Søhøjlandet. Herefter fulgte en bordrunde, hvor deltagerne præsenterede sig.

Ad. 2. Godkendelse af referat af sidste brugerrådsmøde.

Referatet blev godkendt.

Ad. 3. Præsentation af det nye Naturstyrelsen Søhøjlandet efter organisationstilpasningen 1. januar 2019.

Søren Hald orienterede om den omstrukturering, Naturstyrelsen gennemgik ved årsskiftet, hvor bl.a. Naturstyrelsen Midtjylland blev nedlagt som selvstændig arealenhed. Ved den lejlighed blev styrelsens arealer i Ikast-Brande Kommune og den vestlige del af Silkeborg Kommune overført til Søhøjlandet, som dermed voksede fra 6.500 ha til 17.500 ha. Bl.a. blev Kompedal Plantage, Gludsted Plantage, Nørlund Plantage, Harrild Hede, Palsgård Skov og Bølling Sø overført. Samtidig blev 2 skovfogeder, 1 projektleder, 1 skovfoged/vildtkonsulent og 1 naturcenterleder/naturvejleder samt 4 skovarbejdere rokeret til Søhøjlandet. Fusionen vil på sigt medføre, at Søhøjlandet ved naturlig afgang reduceres med ét funktionærårsværk. Den nye enhed spænder vidt, både geografisk, i naturmæssig variation og fra fed til mager jord.

Ad. 8. Introduktion til nye og kommende projekter på enheden (friluftsliv, skovrejsning og naturgenopretning).

Søren Hald: Trækstien langs Gudenåen mellem Silkeborg og Kongensbro blev indviet 21. juni. Stien er blevet hævet, forsynet med ny belægning og nye infotavler.

29. april blev Gedved Sø nord for Horsens indviet med deltagelse af borgmester og minister. Der er tale om et vådområdeprojekt, hvor der er etableret en ca. 30 ha stor sø for at mindske udledningen af næringsstoffer til Horsens Fjord.

Der er indviet et nyt MTB-spor i Siim Skov ved Skanderborg samt et såkaldt MTB Hot Spot i Nordskoven ved Silkeborg.

Torben Bøgeskov: I 2018 fik daværende NST-Midtjylland en ekstraordinær bevilling på 165.000kr til at bidrage til "forskønnelse af hedeplantagerne". Bevillingen blev anvendt til anskaffelse af en håndfuld nye stationære grillsteder nær Naturcenter Harrild Hede, udskiftning af hegn ved flere hundeskove i Nørlund Plantage, opsætning af to tårne i henholdsvis Kompedal Plantage og Gludsted Plantage, som kan bruges til observation af kron dyr. Endelig blev der bevilget penge til en såkaldt hestetrec-naturbane i Nørlund Plantage. Med tilgangen af statsskovene i Ikast-Brande Kommune til Søhøjlandet rummer enheden nu også Naturcenter Harrild Hede, der drives i samarbejde med Ikast-Brande Kommune. NST modtager et årligt driftstilskud fra kommunen på godt 800.000kr. Til gengæld skal der årligt afvikles minimum 200 arrangementer for fx lokale skoler, institutioner, uddannelsesinstitutioner, foreninger og offentligheden. En særlig del af centeret er Åhuset, der primært retter sig mod udfordrede grupper af borgere. Til naturcenteret er knyttet en venneforening, Harrild Hedes Venner, der på frivillig basis støtter op om og bidrager med driften af stedet, fx ved at bistå med naturvejledning og andre aktiviteter samt gennemføre arbejdsdage. Foreningen har også bidraget med arbejdskraft og med at rejse midler til at bevare og synliggøre det tidligere engvandingssystem med tilhørende akvædukt ved Holtum Å nær centeret.

Anders Busse: Det nye Naturstyrelsen Søhøjlandet er karakteriseret af ældre skove centralt omkring Silkeborg, gamle skovrejsninger i form af hedeplantager på

højderyggen mod vest og nye skovrejsninger på de mere fede arealer mod øst, hvor der er særlige behov for sikring af grundvand og muligheder for friluftsliv. Flere af skovrejsningsprojekterne, fx True Skov er startet i nullerne. På et nyligt afholdt offentligt møde om udviklingen af True Skov deltog 50 borgere. Der var en god stemning på mødet, hvor der blev vist skitser og kort med udviklingsplanen for skoven med henblik på at få input og respons fra borgerne. Planen, der skal gennemføres i samarbejde med Aarhus Kommune, skal sikre drikkevand, biodiversitet og muligheder for friluftsliv. Der er udarbejdet en landskabsplan med særlige tiltag for henholdsvis dalsiderne, ådalen, bakkerne og den bølgede flade. 20 ha er afsat til naturnær tilgroning med frøbomber af træer og urter. Endelig er der en delplan for, hvordan friluftslivet søges udviklet. Indenfor det næste års tid vil der som følge af motorvejsanlægget ved Silkeborg rejses ny skov og anlægges et naturligt landskabsstrøg ved Bjørnholt for at lyne Nordskoven og Vesterskoven sammen. I Anebjerg Skov ved Skanderborg anlægges veje og stier, og arealet udvides med 50 ha. Rugballegård Skov ved Horsens er udvidet i år og vil blive udvidet yderligere næste år. På sigt kan der for at beskytte grundvandet blive tale om yderligere skovrejsning nye steder i Horsens- og Silkeborg Kommuner.

Torben Bøgeskov: Horsens, Hedensted og Odder Kommuner har hver afsat 250.000kr i 2019 til opstart af et samarbejde omkring Naturområde Horsens Fjord. Der skal opstilles konkrete mål for samarbejdet med henblik på at skabe sammenhæng i den rekreative infrastruktur rundt om fjorden og skabe øget synlighed om fortællingen om Horsens Fjord som et samlet naturområde. Naturstyrelsen ved enhederne i Søhøjlandet og Trekantsområdet forvalter arealer rundt om fjorden, som forventes at indgå i samarbejdet.

Søren Hald: I november og december udbydes 6 dagiagter på krondyr i Kompedal, Gludsted og Nørlund Plantage til en pris på 4.750kr pr. jagt. Dagiagter er valgt som den bedste og mest effektive måde at regulere krondyrbestanden på med så få gener for skovens øvrige gæster som muligt. Reguleringen er nødvendig af hensyn til jordbrugerne rundt om statens skove og for at undgå, at bestanden øges endnu mere.

Der planlægges i øjeblikket en statslig indsat for naturtypen overdrev som bl.a. indebærer at der afsættes en pulje til statslige opkøb af eksisterende overdrev og åbne arealer, der potentielt kan udvikle sig til overdrev. Enheden forsøger i den forbindelse at erhverve en række smalle striber overdrev på Nordsamsø samt forbedre forholdene på de overdrev, der allerede forvaltes af enheden.

På Naturstyrelsens hjemmeside ligger der yderlige omtale af flere af de nævnte tiltag og projekter. Se <https://naturstyrelsen.dk/lokale-enheder/soehoejlandet/>

Ad. 5. Status for MTB-aktiviteter i Søhøjlandet (ønsket af DOF).

Bo Ryge Sørensen havde på vegne af DOF ønsket, at få dette punkt på dagsordenen. Bo motiverede indledningsvis ønsket ud fra, at han/DOF har oplevet en stigning på 15-20 % af Mountainbikeaktiviteterne i skovene omkring Silkeborg, og at de anlagte MTB-spor ikke har haft den kanaliserede effekt, der var ønsket. Der ses stadig ulovlige spor, ulovlig cykling, negativ effekt på faunaen og problemer med erosion. Mange er desuden utrygge ved MTB-kørsel. Antallet af anmeldte arrangementer er i stigning, og andre skovgæster søger mod de private

skove. Den kommende befolkningstilvækst vil formentlig medføre et øget pres på Søhøjlandets skove. DOF ønsker, at skovene skal opdeles, så der etableres stillezoner.

Søren Hald fremlagde en tabel med tal fra 2016 til 2019, der viste udviklingen i antal arrangementer og deltagere:

MTB-arrangementer på NST-Søhøjlandet 2016-2019

Antal aktiviteter:

Arrangementer	2016	2017	2018	2019
Ikke-konkurrence	17	15	24	21
Konkurrencer	11	12	9	16
Arr. i alt	28	27	33	37

Antal deltagere:

Arrangementer	2016	2017	2018	2019
Ikke-konkurrence	3843	11225	18120	8316
Konkurrencer	4495	6300	1930	8785
Deltagere i alt	8338	17525	20050	17101

Samlede antal arrangementer og deltagere NST Søhøjlandet

Arrangementer	2016	2017	2018	2019
Antal arrangem.	1248	1280	1378	931
Deltagere i alt	96190	95573	91473	80239

Erik Skovgaard Knudsen fandt, at det er fantastisk, at så mange kommer ud og får luft omkring sig og oplever noget. MTB-klubberne har købt egne tællere til de spor, de har anlagt. De viser en fordobling af gennemkørsler på et år. Måske er der 100.000 ryttere på sporet i Vesterskoven årligt. Mange mountainbikere mener, det fungerer godt i Søhøjlandet. Der er etableret 18 km spor væk fra eksisterende veje og stier, hvilket er en 3-4-dobling siden 2016. Man prøver at sætte farten ned, når anden infrastruktur skal krydses.

John Balle Jensen gav udtryk for, at mange klager over de uorganiserede mountainbikere og foreslår nummer- eller registreringsordning til cyklerne. Bo Karlshøj Riis savner udmelding af cykelreglerne, så folk er klar over hvad reglerne siger. Søren Hald opsummerede reglerne: I offentlige skove må man cykle på stier og veje, hvor der kan cykles med almindelige cykler. Desuden må der cykles med MTB på særligt anlagte og afmærkede spor. Hele ideen med Naturstyrelsens engagement i etablering af MTB spor er dels at kunne understøtte den meget store gruppe, som ønsker at køre MTB i skovene og dels at få kanalisere færdslen væk fra ulovlige og problematiske spor til over til gode, anlagte og planlagte spor af høj kvalitet, hvor der er taget hensyn til natur, landskab og andre brugere. Og det virker – efterhånden som de nye spor bliver færdige kan vi konstatere at færdslen flytter hertil. Når det nye spor i Vesterskoven er færdigt, vil de ulovlige og problematiske spor stille og roligt blive lukket ned.

Herefter fulgte drøftelse i rådet af de forskellige udfordringer der følger af den øgede interesse for MTB-kørsel i skovene.

Erik Skovgaard Knudsen fandt, at det er vigtigt, at nogle af Naturstyrelsens medarbejdere har en indgående viden om forskellige friluftaktiviteter, og som kan have løbende kontakt med klubberne.

Søren Hald sagde afslutningsvist, at brugen af statens skove til MTB-aktiviteter helt klart er et fokusområde, som vi løbende kommer til at drøfte i brugerrådet. Der har hidtil været et partnerskab ("På Mountainbike i Søhøjlandet"), der havde fokus på at etablere 100km spor, og som involverede en lang række interessenter. Partnerskabet har valgt at nedlægge sig selv, men erstattes formentlig af et dialogforum. Søren opfordrede parterne til at dialogen i brugerrådet om spor og adfærd fortsættes.

Ad. 6. Udpegning af urørt skov, herunder status for forvaltningsplaner for arealerne.

Søren Hald viste kort et over områder udpeget til urørt skov eller anden biodiversitetsskov. I alt er udpeget 1409 ha svarende til 33 % af det bevoksede areal, som Søhøjlandet omfattede frem til årsskiftet. 623 ha er tidligere udpegninger, mens 786 ha er udpeget i forbindelse med Naturpakken.

Forvaltningsplanerne for arealerne forventes snart færdige; der mangler ca. én uges arbejde. Planerne bliver sendt i høring efter sommerferien og en ny minister er på plads. Planerne vil rumme diverse tiltag, fx vand tilbage i skovbunden, bekæmpelse af invasive arter og beskadigelse af enkelttræer til en langsom død. Naturstyrelsen forsøger at informere offentligheden, når der skrives til konkrete handlinger.

Ingolf Gribsholt oplyste, at folk klagede, da der i sin tid blev udlagt urørt skov langs Sejsvej. John Balle Jensen mener ikke folk i Risskov eller nær Marselisborgskovene vil synes om urørt skov.

Ad. 7. Brugerrådets eventuelle ønsker til ændring eller forbedring af naturplejen på enhedens arealer.

Søren Hald indledte punktet med at sige, at Naturstyrelsen mødes med mange ønsker og megen kritik af naturplejen på arealerne, men at man meget gerne vil høre, hvad brugerrådets medlemmer mener, styrelsen bør gøre. Punktet er tænkt som en invitation til at komme med input og forslag, måske i form af temaer på kommende møder i brugerrådet.

Ingolf Gribsholt fandt, at Naturstyrelsen er god til at frilægge gravhøje, men mange skovdiger er truet af tilgroning med træer. Digerne ødelægges. Søren Hald ville gerne høre om konkrete eksempler. Ingolf fremhævede Nordskoven.

Søren Møller kvitterede for forskønnelsen af hedeplantaer eksemplificeret ved hundeskove og planerne om en ny rasteplass ved Bjerregård i Nørlund Plantage, men kunne godt ønske Fruergårdsvej over Harrild Hede åbnet for bilkørsel.

John Balle Jensen roste udtyndingen i True Skov.

Stine Rytter Bengtsson anførte, at hvis man vil rydde skovdiger, så vil det omkring Silkeborg koste træer, der er endog meget gamle, 200+.

Bo Karlshøj Riis fandt, at man ved fremtidig skovrejsning bør undlade at plante træer tæt på digerne.

Erik Skovgaard Knudsen udtrykte, at det er godt med forpligtende fora, og at han gerne så brugerrådet udbygget. Søren Hald opfordrede brugerrådets medlemmer

til at sige til, hvis de oplever noget på styrelsens arealer, som man er uenig i eller undres over.

Ad. 4. Den fremtidige sammensætning af brugerrådet for NST Søhøjlandet.

Søren Hald meddelte, at enheden vil fortsætte med det fusionerede brugerråd ét år, hvorefter der skal findes en ny sammensætning fra 2. halvår 2020. Det kan blandt andet overvejes, om der mangler der nogle naturinteresser, fx Botanisk Forening og Verdens Skove, om vi skal undlade dobbelt repræsentation fra kommuner og foreninger, og om vi skal have folkevalgte medlemmer?

Ad. 9. Eventuelt.

Bo Ryge Sørensen ønskede, at der etableres en sti fra tørreladen på Kloster Mølle til Mossø. Søren Hald oplyste, at det i givet fald vil kræve en myndighedstilladelse. Bo Ryge Sørensen spurgte til, om persondataforordningen er til hinder for, at der er adgang til referaterne fra møderne. Søren Hald oplyste, at referaterne vil blive lagt på Naturstyrelsens hjemmeside.

Jesper Hahn-Pedersen spurgte til status for statens arbejde med § 3-registreringen. Søren Hald oplyste, at Naturstyrelsen selv laver registreringen på egne arealer og er forpligtet på at opdatere registreringerne på Danmarks Miljøportal på samme måde, som kommunerne skal for de private arealers vedkommende.